

In de tijd voor Pasen, de lijdenstijd of veertigdagentijd genoemd, staan wij heel nadrukkelijk stil bij het lijden en sterven van onze Heer Jezus Christus. In de erediensten proberen wij te verstaan wat Jezus' sterven aan het kruis voor deze wereld betekent. Hier volgt een preek bij **Matteüs 26:36-46**.

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Het is toch een open deur intrappen als is stel dat ieder mens behoefte heeft aan intimiteit, aan nabijheid. En dan bedoel ik niet in de eerste plaats en alleen de lichamelijke nabijheid van een ander, maar vooral een vertrouwensrelatie. Iemand aan wie je veilig iets van jezelf kunt toevertrouwen. Ik geloof dat zelfs de meest stoere bink en de meest zelfstandige vrouw achter die façade toch de behoefte heeft gekend te zijn. Het is helemaal geen schande om dat toe te moeten geven, het is juist één van de mooiste dingen als dat mogelijk is. En of je dat nu vindt in het huwelijk of bij goede vrienden of soms bij een pastor die je maar eenmaal hebt ontmoet, doet minder ter zake. Het is gewoon iets wat er van tijd tot tijd, en vooral in moeilijke tijden, moet zijn: de steun van een vertrouwelijke relatie.

En nu we hebben gelezen dat Jezus met zijn 11 discipelen naar Getsémané is gegaan, en van die 11 weer drie nog een stukje verder meeneemt, maken we daaruit op dat Hij behoefte heeft om in een intieme kring te verkeren. En de kring met wie Hij het meest vertrouwelijk omging was: Petrus, Jacobus en Johannes. Telkens weer deze drie discipelen. Bij de verheerlijking op de berg bijvoorbeeld (Matteüs 17:1-9), mochten uitgerekend deze drie er getuige van zijn.

En zo zijn er meer onvergetelijke momenten geweest waar alleen deze drie bij mochten zijn.

Inmiddels is het al een signaal geworden dat er weer iets bijzonders gaat gebeuren, iets wat voorlopig nog tot die exclusieve kring beperkt blijft, maar wat wel heel belangrijk is om later door te geven.

In deze vertrouwde kring kan Jezus zichzelf blijkbaar laten gaan. We lezen dat Hij **bedroefd en beangst** begon te worden. Dat zijn in het grieks heel sterke werkwoorden. Het angstzweet brak Hem uit. Dat is een uiterlijk teken van wat er in zijn innerlijk moet zijn omgegaan. Het is aangrijpend als je moet meemaken dat iemand angst heeft, maar nog meer als het iemand is die altijd zo moedig en onverstoorbaar was. Is dit dezelfde Jezus die de wind en de golven bestrafte? Is dit dezelfde Jezus die onbevreesd op de gevaarlijkste bezetenen toestapte en hen bevrijdde? En heeft Hij niet vlak hiervoor nog de lofzang gezongen? Innerlijk gebeurt er bij Jezus heel veel op dit moment.

Getsémané betekent olijfpers en dat is nou juist wat er hier figuurlijk met Jezus gebeurt: Hij wordt hier 'geperst'. Dat is het gevoel dat je door ondragelijke dingen in het nauw gedreven bent en geen kant meer op kunt. Daarom vraagt Hij Petrus Jacobus en Johannes: *'Blijf hier en waakt met Mij.'* Die vraag om met Hem te waken is te vergelijken met het waken bij een stervende, want Jezus was *'zeer bedroefd, tot stervens toe'*. In zulke omstandigheden heeft een mens sterk behoefte aan nabijheid. Alleen de aanwezigheid van iemand die je na staat, hij of zij hoeft haast niets te doen, is al tot steun.

Maar in dit waken klinkt misschien ook nog iets anders mee. Zojuist heeft Jezus met zijn discipelen het Pascha gevierd. Dat is het feest van de uittocht uit Egypte. Die nacht moesten de Israëlieten klaarstaan voor de reis en dus ook de nacht wakend doorbrengen. Als de verlossing uit het lijden nadert, moet je gereed zijn, anders zou je de verlossing nog mislopen.

En, hebben bij de verheerlijking op de berg Mozes en Elia niet met Jezus gesproken over zijn *uittocht* te Jeruzalem?! (Lukas 9:31) Dit is een uittocht uit de slavernij, een verlossing van de zonde, en dat is beklemmend spannend.

De zwaarste verzoeking komt nu op Jezus af. Die verzoeking houdt in dat als Hij nog een andere weg wil gaan, dan zal Hij daar nu voor moeten kiezen. Als Hij nog wil vluchten voor het arrestatieteam van Judas, dan moet Hij snel zijn. Maar aan de andere kant voelt Jezus zich hoe langer hoe meer geroepen juist deze weg te gaan. En vergelijkbaar daarmee ligt **ook voor ons** de verzoeking in de verleiding een andere weg te gaan dan Jezus. Jezus is bezig het lijden te aanvaarden, en wij staan voor de keuze hem te volgen op die weg, óf Hem in in de steek te laten.

Als Jezus gaat bidden tot zijn Vader, zegt Hij: *'Mijn Vader, indien het mogelijk is, laat deze beker Mij voorbijgaan.'* De beker is een symbool. De beker staat voor de unieke inhoud van je leven. Ieder mens heeft een levensbeker te drinken. En de vraag is: Kun je die actief aanvaarden, of loop je ervoor weg? Jezus wordt bedroefd en beangst tot stervens toe over de inhoud van zijn beker. Wat is het wat Jezus hier zo angstig maakt? Het is niet de angst voor wat Hem fysiek te wachten stond. Het is ook niet de geestelijke pijn, het voorgevoel dat zelfs zijn discipelen Hem in de steek zouden laten. Als je leest hoe stoïcijns iemand als Socrates zijn gifbeker heeft gedronken, en als je de verhalen leest van christelijke martelaren die soms zingend de brandstapel op gingen, dan zal toch zeker Jezus zijn roeping ook moedig hebben kunnen aanvaarden. De beker die Hij te drinken kreeg, hield duidelijk meer in dan alleen dat zijn persoonlijke dood dichtbij gekomen was. De beker die voor Hem staat is een collectieve beker. Jezus ziet het als zijn roeping te moeten gaan sterven **voor mensen die te zwak zijn om elkaar de gemeenschap in het lijden te gunnen**. Dat is onze schuld: de weigering elkaar gemeenschap en nabijheid te schenken. Als mensen zijn we geneigd af te haken als nabijheid ons teveel belast. En soms is het ook een onvermogen nader tot elkaar te komen. Vaak hebben we de geestelijke kracht niet om het uit te houden in de moeiten van het leven. En dáármee is Jezus' beker gevuld: met de last van de zonde van de hele mensheid. Door zich gevangen te laten nemen en gekruisigd te worden aanvaardt Jezus die last. Hij die aan het Avondmaal de ene beker van zijn bloed gaf voor velen, krijgt nu de beker van velen aangereikt voor Hem alleen.

Er is de afgelopen jaren veel te doen geweest in onze kerken over hoe we de verzoening moeten verwoorden. Moet Gods toorn over de zonde gestild worden door het offer van zijn Zoon? Nee, zeggen gelukkig de meeste christenen: zo is onze God niet. Maar als Jezus hier bidt: *'Uw wil geschiede'* dan maken we daaruit op dat het ergens toch wel gaat om iets wat de Vader en de Zoon zijn overeengekomen tot verlossing van de schepping. Alleen zien we het dan eerder als een aanbod van liefde van de kant van Jezus. Jezus heeft zijn léven ervoor over om ons te verlossen van het opzettelijke kwaad waartoe wij geneigd zijn en van onze slapheid. En hoe de verlossing daarvan precies *werkt*, is haast niet onder woorden te brengen.

Het is een geheim, maar zeker ook een feit. Deze grote daad van liefde moet mensen die zwak zijn, en mensen die van kwaad vervuld zijn tot inkeer brengen. Zo heeft Jezus het kwade overwonnen met het goede.

En wat het Hem gekost heeft, proeven we hier in Getsémané. Het was niet even drie keer hetzelfde bidden achter elkaar. De eerste gebedsworsteling duurt een uur. Als Jezus bij zijn discipelen terugkomt, vraagt Hij verontwaardigd: *'Waren jullie niet eens in staat één uur met Mij te waken?'* En daarna is Hij nog twee keer terug te gaan om te bidden. Deze episode is van het begin tot het eind aangrijpend. Hij die altijd als de sterke is voorgesteld, lijkt hier steun te zoeken bij de zwakken. Maar, zijn discipelen slapen. Van hen heeft Hij niet veel te verwachten. En dan blijkt zelfs hier ook weer de sterke te zijn. Hij spoort hen aan te waken en te bidden.

Het overmand worden door slaap, is ergens ook een natuurlijke reactie bij de mens.

We hebben het zelf misschien weleens gemerkt, dat als we ergens sterk tegen opzien, dat we dan opeens een sterke vermoeidheid voelen opkomen. Dat is een lichamenlijk verzet tegen iets waar we geestelijk tegen opzien. Je kunt het misschien vergelijken met de beveiliging op apparaten die overbelast worden. Als je sommige apparaten te zwaar of te lang gebruikt, slaan ze af om erger te voorkomen. En zo zijn wij mensen blijkbaar ook: Als de druk ons te groot wordt, vallen we uit. Er bestaat lijden waar we het als omstanders niet bij uithouden: We vallen flauw of we lopen ervoor weg, soms letterlijk, soms figuurlijk.

Maar Jezus geeft aan dat bidden ons kan helpen om niet in die verzoeking te komen. We zijn wel van goede wil, maar we maken het vaak niet waar. Hoe vaak zeggen we niet onze hulp toe, maar op de kritieke momenten zijn we er niet of weigeren we mee te lijden en mee te dragen. Voor goede voornemens en toezeggingen koop je nog niets. *'De geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak.'* Dat wil zeggen: de verzoeker weet altijd nog een ingang te vinden om ons af te houden van onze goede bedoelingen. *'De geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak'*, wordt nog weleens als verontschuldiging gebruikt. Maar Jezus bedoelde het niet als een verontschuldiging. Hij zegt erbij: *'Bidt dat je niet in verzoeking komt.'* Leg je er niet bij neer, maar vecht ertegen. Bidt ervoor. Ja, Petrus had het Jezus nog zo plechtig beloofd: *'Al zouden allen aanstoot aan U nemen, ik nooit! Al moest ik met U sterven, ik zal U zeker niet verloochenen. Evenzo spraken ook al de discipelen.'* Zo staat het beschreven, hier vlak voor Getsémané. Allemaal dachten ze dat ze Jezus wel trouw zouden blijven. En Jezus heeft alleen bij zichzelf gedacht: Dat moet Ik nog zien. En tot op dit moment heeft Jezus nog bij zijn discipelen gezocht naar gemeenschap in zijn lijden. Hij vroeg hen te waken bij en te bidden met Hem. Maar aan het einde van deze episode, geeft Hij het op: *'Slaapt nu maar en rust.'* Hij heeft nu voor zichzelf aanvaard dat Hij deze weg helemaal alleen zal moeten gaan, zonder mede-lijden, al was het maar op afstand.

Je zou kunnen zeggen: Hier in Getsémané is Jezus' strijd eigenlijk al gestreden. Hij heeft zijn roeping aanvaard en Hij heeft het opgegeven verder nog iets van zijn discipelen te verwachten. Tenminste tot aan zijn kruisiging. Daarna zal het anders worden, als de uittocht, de verlossing is volbracht. Dan zal de Geest hen in staat stellen zonde en zwakte in zichzelf te overwinnen. We merken dat Jezus vanaf nu moedig op zijn doel afgaat. En met de discipelen moeten wij tot onze schande

bekennen: Wij hebben ook geslapen toen Jezus leed. Wij hebben er geen enkele bijdrage aan geleverd.

Maar, dat *'Slaapt nu maar en rust'* mogen we ook opvatten als een woord van vergeving. Het komt neer op: Het is wel goed. Jullie hoeven het onmogelijke niet meer op te brengen. In zijn Matthäus-Passion laat Bach het koor op dit moment zingen: *'So schlafen unsre Sünden ein.'* Zo vallen onze zonden in slaap. Zo worden we bevrijd van de zonden. Dat zelfs zijn discipelen, zijn intimi dit niet voor Hem konden opbrengen is voor Jezus een extra bewijs dat je blijkbaar niet méér van een onverlost mens kan verwachten. Dit maakt zijn sterven noodzakelijk.

Zo overdenken we de weg die Jezus is gegaan, en wij bidden dat wij niet in de verzoeking komen hem opnieuw alleen te laten in het lijden van onze naaste die op onze weg komt.

In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. Amen.

P.A. Broere